

Bloeiende hazelaar
(Foto: Wolverlei/Martin Stevens)

Hazelaar

Tekst: Jan Jaap Boehlé

De hazelaar (*Corylus avellana*) is een forse inheemse struik die makkelijk 6 meter hoog wordt. Van nature groeit hazelaar op vochthoudende, voedselrijke en niet te zure grond. Hazelaar verdraagt vrij veel schaduw en wordt vaak aangeplant in tuinen, parken en houtwallen. De hazelaar is een echte struik en vertakt zich vanaf de grond, een stam met zijtakken wordt niet gevormd, dat is wel het geval bij de nauw verwante boomhazelaar (*Corylus colurna*). In de tuin van de Beemd had ik ze in het bosgedeelte staan omdat ze zo lekker hoog opschieten en een mooie bebladerde paraplu vormen voor de daaronder groeiende bos- en stinzenplanten. Het blad verteert snel en vormt een goede strooisellaag. Wil je hazelaar

als solitair gebruiken, reserveer daar dan minstens 4 x 4 meter voor, want het zijn forse struiken.

De mannelijke katjes ontwikkelen zich al in de zomer aan korte zijtakjes in de bladoksels. Ze bloeien soms al eind december. De bloeiende katjes zijn zachtgeel gekleurd. Als je er een tik tegen aan geeft of wanneer de wind er doorheen blaast zie je grote wolken stuifmeel. De vrouwelijke bloemen zitten met een paar bij elkaar in kleine knoppen. Je ziet de rozerode kwastjes (stijlen met stempels) pas als ze gaan bloeien. De bloei is heel gespreid, tot in maart kun je nog bloeiende hazelaars tegenkomen. De vroege bloei en de grote stuifmeelproductie maken hazelaar tot een belangrijke drachtplant voor bijen. Na de bevruchting ontwikkelt de hazel-

noot zich, omgeven door een krans van schutbladeren die ongeveer zo groot zijn als de noot zelf. De kleur is aanvankelijk geelwit, pas als ze rijp worden, aan het begin van de herfst, verhouten ze en kleuren ze bruin.

Als ik hazelaar snoei kies ik ervoor om de hoog opgaande vertakte stammen te laten staan. Ik haal de scheuten die loodrecht omhoog gaan weg, spaar de vertakkende jonge scheuten en verwijder bij de oudere exemplaren een aantal dikke takken zodat er ruimte voor verjonging ontstaat. Verder verwijder ik kruisende takken en dood hout. Snoeien is gevoelswerk maar de essentie is uiteindelijk een opener struik die de vorm van de plant (de habitus) heeft behouden. Bij grote oude exemplaren op de voedzame

Onrijpe hazelnoten (Foto: Wolverlei/Marlies Huijzer)

Hazelnotboorder (Foto: Petra Tenge)

grond zoals in Groningen, moet je om de vorm te behouden eigenlijk ieder jaar snoeien, op armere gronden denk ik dat om de twee drie jaar gewenst is. Het voordeel van een regelmatige snoei is dat het niet zo'n klap is voor de struik en dat je jaarlijks bloei houdt. Als het niet lukt dan kun je de hazelaar ook helemaal afzagen, dan loopt ie gewoon weer uit. Het snoeihout kun je gebruiken om schuttingen te vlechten of om hutten te bouwen. De rechte meterslange takken zijn ook prima geschikt als bonenstaken.

Ga je voor de hazelnoten dan moet je weten dat het 10 jaar duurt voor de struik echt gaat dragen. Ik pluk de noten nooit maar wacht tot ze vanzelf vallen. Dan ga ik tussen het gevallen blad zoeken. Er zijn noten

genoeg maar er zijn altijd meer kapers op de kust zoals eekhoorns, Vlaamse gaaien, muizen en de hazelnootboorder. Dit is een snuitkever met een hele lange snuit. Je ziet ze niet vaak maar als er een kogelrond gaatje in de wand van de noot zit weet je genoeg. De hazelnootboorder legt haar eitjes in de noot wanneer de wand ervan nog zacht is. De larve eet de noot op en boort zich dan naar buiten om zich in de bodem te verpoppen. Nog een kever die je op de hazelaar aantreft is de hazelaarbladrolkever. Het is een rode kever met een zware kop. Je kunt met wat geluk zien, maar wat wel altijd opvalt zijn de 'sigaren' die ze van de bladeren maken. Het blad wordt van twee kanten naar de hoofdnerf ingesneden waarna de twee bladhelften tot een sigaar samengevouwen worden. De larf

leeft in het binnenste. Op den duur valt de 'sigaar' naar beneden, daarna kruipt de volgroeide larve naar buiten om in de grond te verpoppen en te overwinteren. Er is ook een nachtvlinder naar de hazelaar genoemd: de hazelaaruil. De rups komt op diverse planten voor maar vooral op de hazelaar.

Ook voor mensen is de hazelnoot een belangrijke en voedzame vrucht. Uit de noten wordt ook olie geperst. Al bij de Grieken en Romeinen was de plant in cultuur. Sinds mensenheugenis is de stad Avellino in Zuid-Italië het centrum van de hazelnotenteelt waar de plant zijn soortnaamgeving *avellana* aan ontleent.